

VAN IDEE NAAR BOEK

JACQUELINE ZIRKZEE

JET HOOGERWAARD

2024

Colofon

Avenir Publishing

© 2024 Jacqueline Zirkzee, Jet Hoogerwaard

Redactie: Rembrandt Alexander

Ontwerp binnenwerk en kافت: Avenir Publishing

Auteursfoto: Marianne Louter, www.louterfoto.nl

Eerste druk 2024

ISBN: 978 90 831189 6 3

NUR-code: 624

www.avenirpublishing.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteurs.

No part of this book may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher and the authors.

SCHRIJVEN IS EEN REIS

Een reis door diepe dalen en over
hobbelige paden
Een tocht met prachtige vergezichten en
fantastische ervaringen
En bij het eindpunt...
heb jij je boek in handen!

GA JE MEE OP REIS?

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	9
OVER DIT BOEK	13
FASE 1 EEN STERK BEGIN	15
1. De vonk van inspiratie	17
2. Je boekplan	25
3. Genre doet ertoe	31
4. De werkplek van een schrijver	35
5. Schrijven met stijl	43
6. Passend taalgebruik	49
7. Wie vertelt?	53
8. Vind je schrijfroutine	59
9. Research doen en bronnen vermelden	65
10. Gebruikmaken van slimme software	71
11. Je werk opslaan	77
12. Overwin je schrijfangst	81
13. Uitstelgedrag	85
14. Contact met andere schrijvers	91
FASE 2 SCHRIJFMETERS MAKEN	95
1. De mythe van de perfecte openingszin	97
2. Pas op de plaats maken	103
3. De omvang van je boek	107
4. Is er een toverformule?	113
5. Zintuiglijk schrijven	121
6. Wat voor schrijver ben jij?	127
7. Spanning in verhalen	133

8. Een goede dialoog schrijven	139
9. Spelen met tijd	145
10. Levensechte personages	151
11. Show, don't tell	157
12. Het nut van schrijfcoaching	165
13. Citeren en het auteursrecht	169
FASE 3 ONDER EEN VERGROOTGLAS	175
1. Is dit het einde?	177
2. Kill your darlings	181
3. Metaforen, symbolen en vergelijkingen	187
4. Spelen met taal volgens de spelregels	193
5. Kleine woorden, grote gevolgen	201
6. Woorden die werken	209
7. Speuren naar fouten	215
8. Wie doet wat?	221
9. Over redacteuren	225
10. Op weg naar jouw manuscript 2.0	229
11. Schrijver zoekt lezers	233
12. Je boek is meer dan alleen je verhaal	237
13. Op naar de eindstreep	241
14. Loslaten	245
FASE 4 VAN MANUSCRIPT TOT BOEK IN DE WINKEL	249
1. Titeljacht	251
2. Een uitgever zoeken of zelf uitgeven?	257
3. Van manuscript naar boek	267
4. Teksten over je boek	273
5. De marketing van je boek	279
6. Recensies en reviews	285

7. Organisaties voor schrijvers	291
8. Gedrukt boek, e-book, luisterboek	297
9. De lancering van je boek	301
10. Je volgende boek	305
GEEF JE MENING	306
ZOEK ONS OP	307
BRONNENLIJST	311
OVER DE AUTEURS	313
MIJN AANTEKENINGEN	315

INLEIDING

STAP VOOR STAP LOPEN WIJ MET JE MEE

Het schrijven van een boek is een klein wonder. Je creëert iets wat er eerder niet was, je laat jouw unieke stem horen aan de wereld. Een boek schrijven is een ontdekkingsreis die je door onbekend terrein voert, langs een route die je ook nog eens zelf moet uitzetten. Een gids kan daarbij zeer welkom zijn. Dit boek is zo'n gids.

Wat wij met *Van idee naar boek* willen, is jou helpen bij het vinden van je eigen stem en stijl bij het schrijven van je boek. Stap voor stap lopen wij met je mee. We beschrijven het schrijfproces, brengen knelpunten in kaart, dragen oplossingen aan, geven achtergrondinformatie en inventariseren actiepunten. Achterin is ruimte voor aantekeningen. Met dit alles hopen wij jou nog meer inspiratie te bieden bij het schrijven van jouw boek.

Het schrijven van een boek vereist discipline en uithoudingsvermogen, maar het is bovenal een prachtige reis. Een reis waar wij graag onderdeel van uitmaken, bij elke stap die je zet.

Je kunt dit boek gebruiken als een handleiding en een bron van motivatie. Het zal je helpen de inspiratie vast te houden en twijfels weg te nemen.

De meeste schrijvers worstelen met dezelfde vragen. Op veel daarvan geven we in dit boek antwoord, zodat jij je kunt focussen op wat je wilt vertellen. Daarnaast willen we je behoeden voor de valkuilen op je weg als het gaat om het traject van manuscript tot boek in de winkel. Want als de eerste versie van je verhaal af is, is het nog niet klaar. Er zijn bij de stappen die volgen flink wat momenten waar het mis kan gaan, van een niet-uitgerijpt boek dat op de markt geslingerd wordt door een ongeïnteresseerde uitgever tot de problemen die kunnen ontstaan als je een contract hebt getekend waarvan je de ins en outs niet begrijpt. Daarom nemen we je ook mee in de stappen van het redactie- en uitgeefproces.

De wereld waarin schrijvers zich bewegen is de laatste jaren sterk veranderd, en de ontwikkelingen volgen elkaar nog steeds op. Denk bijvoorbeeld aan de invloed van AI, de opkomst van nieuwe socialemediakanalen en het toegenomen gebruik van e-books en luisterboeken. Wij hebben de meest recente ontwikkelingen meegenomen, maar we zijn ons ervan bewust dat deze misschien achterhaald zijn op het moment dat je dit leest. Zie het dan als een aandachtspunt en een aansporing om zelf wat dieper in het onderwerp te duiken.

Hoe dan ook hopen wij dat dit boek jouw maatje mag zijn bij iedere stap in deze bijzondere ontdekkingsreis: het schrijven van jouw boek.

LIEFS,

JACQUELINE EN JET

OVER DIT BOEK

Zowel bij het schrijven van onze eigen boeken als in onze rol van redacteur hebben we ontdekt dat bijna iedereen bij het schrijven van een boek min of meer hetzelfde proces doorloopt. Dat begint met een inspiratiemoment, gevolgd door het besluit om dat boek daadwerkelijk te gaan schrijven en eindigt nadat je boek gelanceerd is.

Wij hebben dat traject in vier fases uitgesplitst. Elke fase behandelt een aantal cruciale onderwerpen in overzichtelijke themahoofdstukken met weetjes, tips en/of actiepunten.

De eerste fase van het schrijfproces gaat over het opdoen van inspiratie en hoe je ervoor zorgt dat je door blijft gaan met schrijven.

In de tweede fase gaat het over het schrijfproces, waarin je manuscript zich verder ontwikkelt tot de eerste versie van een compleet verhaal of betoog.

De derde fase gaat over de stappen die nodig zijn om er een volwaardig manuscript van te maken.

In de vierde fase kijken we naar alles wat er nog gedaan moet worden om van het manuscript een boek te maken en om van dat boek een succes te maken, of je het boek nu zelf

gaat uitgeven of dat in samenwerking met een uitgever doet. Dit is een enerverende tijd, maar de uitkomst is dat je eindelijk de vruchten zal plukken van je inspanningen. Eindelijk zul je je boek in handen houden!

ALS DROMEN JE GEEN ANGST AANJAGEN, DAN
DROOM JE NIET GROOT GENOEG.

ELLEN JOHNSON SIRLEAF —

EERSTE DEMOCRATISCH GEKOZEN VROUWELIJK STAATSHOOFD

VAN EEN AFRIKAANS LAND (LIBERIA).

FASE I

EEN STERK BEGIN

Voordat je als schrijver aan een boek begint, heb je al een lange weg afgelegd. Het idee voor dat boek heeft zich gevormd en je hebt het nodige voor- en denkwerk gedaan. Als je gaat schrijven, ga je daarmee verder. Je wikt, je weegt, je ontdekt wat belangrijk is en wat niet, waar jij blij van wordt en wat niet bij jou (en je boek) past. Dat alles is óók onderdeel van het schrijfproces. Wanneer je je dat realiseert, is het makkelijker om de tijd te nemen voor het leggen van een goede basis waarop je kunt voortbouwen. Fase 1 is het deel van dit boek dat jou bij dat voorwerk helpt. Centraal daarbij staan het ontwikkelen van een boekplan, het creëren van een schrijfroutine en het ontdekken van je eigen stijl.

Een boek schrijven is een ontdekkingsreis waarbij je vooral heel veel over jezelf leert. Je boort onvermoede bronnen aan en gaat op zoek naar jouw talenten. Door dat gestructureerd aan te pakken, houd je het ook vol als het schrijven even niet zo lekker loopt.

Een boek schrijven is een marathon, geen sprint. Het is niet iets wat je zomaar even doet. Maar het is wel een leuk en

spannend proces. We staan je tijdens deze tocht graag bij. Als je je verdiept in de stappen die wij in dit boek bespreken, zal je daar veel plezier van hebben. Je zult merken dat veel van de vragen die tijdens het schrijfproces opkomen, beantwoord worden.

1.

DE VONK VAN INSPIRATIE

WANDELSCHOENEN OF STERRENSTOF?

Het klinkt zo mooi: een boek schrijven omdat je ertoe geïnspireerd werd. Maar wat is inspiratie eigenlijk en wat doet het precies? Kun je echt niet schrijven zonder inspiratie?

In de oudheid dachten mensen niet voor niets dat het de goden waren die stervelingen mooie ideeën influisterden. Het woord inspiratie is afgeleid van het Latijnse *spirare*, dat ademen betekent. Als je geïnspireerd raakt, word je even opgetild boven de dagelijkse beslommeringen uit, alles is lichter en helderder. Het kan zijn alsof die inspiratie wordt ingegeven door iets buiten jezelf.

Wij komen regelmatig in aanraking met mensen die overlopen van inspiratie en ook echt een goed idee voor een boek hebben. Sommigen beginnen daadwerkelijk met schrijven. Veel beginnende schrijvers geloven dat hun boek er wel zal

komen als ze het schrijven serieus aanpakken. Toch sterven veel sprankelende boekideeën, geboren vanuit een moment van inspiratie, een stille dood. Hoe komt dat?

Hoewel schrijven zeker een kunstvorm is, valt het schrijven van een boek toch onder een andere categorie dan een gedicht, een schilderij, beeldhouwwerk of andere vorm van vrije expressie. Hoewel je in het geval van bijvoorbeeld een schilderij na een vonk van inspiratie je idee in relatief weinig tijd op het doek kunt zetten, is het bij een boek noodzakelijk om consistent aan je kunst te werken, dag in dag uit.

Drie misverstanden over inspiratie

Onder schrijvers bestaan veel misverstanden over de rol van inspiratie bij hun werk. Dat kan ervoor zorgen dat ze de moed opgeven of op een dwaalspoor raken, weg van wat oorspronkelijk het doel was. Dat is zonde, daarom hier eerst even de belangrijkste misvattingen op een rijtje.

Misverstand I

Zonder inspiratie geen boek

Boeken worden om uiteenlopende redenen geschreven: inhoudelijke interesse, de noodzaak om informatie te delen, het gevoel een groter belang te willen dienen. De motieven om een boek te schrijven komen lang niet altijd voort uit een sprankelend, spontaan moment van inspiratie.

Misverstand 2

Schrijvers werken als ze zich geïnspireerd voelen

Een boek schrijf je niet eventjes op de momenten dat je geïnspireerd bent, daar is het een veel te groot project voor. Als je voortdurend op zoek moet gaan naar inspiratie, wordt dat op den duur enorm vermoeiend. Er is een grote kans dat je schrijfwerk stilligt terwijl jij zit te wachten op inspiratie en een nog grotere kans dat je veelbelovende idee uiteindelijk in een la belandt.

Misverstand 3

Alles wat uit inspiratie voortkomt, is geweldig

Als je de hele tijd drijft op je eigen bevlogenheid, bestaat het gevaar dat je kritiekloos wordt. Verf kun je op het doek smijten in een vlaag van inspiratie en iedereen mag er iets van vinden, al zal niet elke galerie het willen hebben. Bij een boek zijn er veel meer stappen en wetmatigheden die je als schrijver moet volgen als je jezelf serieus neemt.

Conclusie: inspiratie is niet genoeg

Het schrijven van een boek vereist meer dan alleen inspiratie; het vraagt om een combinatie van motivatie, discipline, doorzettingsvermogen en een kritische benadering van het schrijfproces.

ZIE INSPIRATIE ALS EEN STARTPUNT EN JE
BOEKPROJECT ALS EEN LANGE WEG.

DAN HEB JE MEER AAN GOEDE
WANDELSCHOENEN DAN AAN STERRENSTOF.

Actiepunt

Schrijven in een flow

Waar het idee voor jouw boek vandaan kwam, weet je misschien niet eens meer precies. Dat is een van de wonderlijke aspecten van inspiratie. Je hebt besloten dat je dat boek gaat schrijven, want je weet dat jouw verhaal het verdient verteld te worden. Maar nu? Hoe houd je de inspiratie vast in het dagelijkse leven? Wat doe je op de dagen dat je wel wilt schrijven, maar het eenvoudigweg niet voor elkaar krijgt? De volgende oefening gaat jou gegarandeerd helpen om aan de slag te gaan en te blijven.

Lees de onderstaande tekst eerst een paar keer door, zodat je de aanwijzingen zonder te spieken kunt uitvoeren. Ga ergens zitten waar je niet gestoord zal worden, met je ogen gesloten en je handen vlak bij je toetsenbord of met pen en papier bij de hand. Probeer even nergens aan te denken, maar maak je niet druk als dat niet lukt. Het belangrijkste is dat je even helemaal tot jezelf komt.

Adem een aantal keren rustig in en uit, zonder iets te forceren. Voel je voeten, je benen, je armen. Voel hoe je zit, laat eventuele spanning los.

Laat langzaam het beeld van jouw boek zoals het er straks uit zal zien in je opkomen en voel blijdschap in je hart. Neem

de tijd die je nodig hebt om je dat voor te stellen. Verplaats dan je aandacht van je hart via je armen naar je handen, die zich openen om het boek dat jij de wereld in gaat brengen te ontvangen. Visualiseer hoe je het boek vasthoudt, voel de vreugde die in je opkomt als je het in je handen houdt. Sla het boek in gedachten open en kijk naar de geopende bladzijden, terwijl je nog steeds je ogen gesloten hebt. Adem rustig door.

Open je ogen als je er klaar voor bent en zet de wekker of stel de stopwatch op je telefoon in op tien minuten. Begin op een lege bladzijde te typen of te schrijven. Schrijf de tekst die jouw lezers in het hart zal raken als ze jouw boek openslaan. Denk er niet over na. Blijf achterelkaar typen of schrijven. Heb je het idee dat je verkeerd begonnen bent, ga dan gewoon door met wat wél het begin moet zijn, maar zonder het voorgaande te wissen. Je mag niet pauzeren. Denk aan niets anders dan wat je aan het doen bent en laat je niet afleiden. Als er andere gedachten in je opkomen, schrijf je die ook op. Dan ga je weer verder met de tekst die voor het boek bedoeld is. Denk eraan: houd het tempo erin.

Na afloop mag je de tekst bewerken door de woorden of zinnen die er echt niet in thuishoren te schrappen en de fouten door verkeerde toetsaanslagen te herstellen. Misschien staat er dan nog steeds hier en daar wat onzin, maar waarschijnlijk heb je ook zinnen geschreven die je anders nooit bedacht zou hebben.

Als je dit vaker geoefend hebt, kun je zelf motiverende visualisaties bedenken. Denk aan de leuke en positieve dingen

die voor jouw gevoel samenhangen met jouw schrijverschap. Probeer ze zo concreet mogelijk te maken. Dat kan een volgende kleine stap zijn, zoals het voltooien van een hoofdstuk, of iets heel groots, zoals een enorm feest bij de presentatie van je boek.

Je kunt de schrijftijd ook langer maken en jezelf meer gerichte opdrachten geven over de deelonderwerpen die je nog wilt uitwerken. Schrijven in een flow is ideaal om schrijfblokkades te doorbreken en de inspiratie aan te wakkeren.

2.

JE BOEKPLAN

EEN PLAN IS NODIG OM NIET TE VERDWALEN

In dit beginstadium ben je vooral bezig met uitproberen, het zoeken naar de juiste vorm, het structureren van je ideeën, het verzamelen van informatie en het inbouwen van een schrijfroutine.

Ga daarmee aan de gang: speel, experimenteer. Ontdek wat bij jou past en wat niet. Zodra je project meer vorm krijgt, kun je beginnen met een boekplan. Daarin leg je vast waar je boek over gaat, wat je ervoor moet doen om het te schrijven en de stappen waarmee je dat gaat bereiken.

Met het opstellen van een boekplan maak je je voornemens concreet en schep je ruimte in je hoofd.

Veel beginnende schrijvers denken dat het de creativiteit in de weg staat wanneer je te veel van tevoren vastlegt. Als je je boekplan voor jou laat werken in plaats van andersom, hoeft je daar niet bang voor te zijn. Een boekplan zal je helpen lijn te